

Lovci stromových rekordů

Prostřednictvím interaktivních komunitních webů pomáhají dobrovolníci rozšiřovat naše poznání pozoruhodných stromů. Pravidelným monitorováním ukládají cenné informace o jejich růstu a vývoji na konkrétním stanovišti. Existuje mnoho profesních databází významných dřevin. U nás je to především Odborná databáze památných stromů Agentury ochrany přírody a krajiny ČR. Registruje stromy a jejich skupiny vyhlášené jako památné ve smyslu zákona o ochraně přírody a krajiny – aktuálně 5 453 záznamů a 24 818 stromů. Také Lesy České republiky, s. p., mají interní databázi významných stromů ve spravovaných porostech.

Pravděpodobně nejrozsáhlejší databázi svého druhu na světě je Tree Register of the British Isles. Katalog spravuje dobrovolnická organizace založená v r. 1988. Hlavním posláním je uchování a aktualizace informací o pozoruhodných stromech ve Velké Británii a celém Irsku. Zahrnuje více než 270 tisíc stromů a obsahuje i historické záznamy staré až 200 let. Přístup do databáze je placený. Největším a nejvyšším stromovým exemplářům na Britských ostrovech uděluje status Champion Trees. Je také iniciátorem setkání lovců stromových rekordů – The European Champion Tree Forum (ECTF). Šesté setkání se uskutečnilo v srpnu 2016 i na jižní Moravě.

Jeden z nejprogressivnějších webů s touto tematikou je Monumental trees – otevřená celosvětová databáze významných stromů. Web byl založen v létě 2003 v Belgii a původně sloužil k registraci mohutných exemplářů sekvojovců v Belgii a Nizozemsku. Dnešní podobu dostal v r. 2010 a funguje na dobrovolnické bázi, po přihlášení lze přidávat nově objevené stromy i editovat stávající. Obsahuje unikátní informace o lokalizaci a základních taxačních veličinách. Měření obvodu a výšky jsou uváděna ke konkrétnímu datu, uvedena je i metoda jejich měření. Věk bývá povětšinou odhadován. Dále je přiložena původní i aktuální fotodokumentace. V databázi lze snadno vyhledávat podle zájmových druhů dřevin nebo vybraných států a regionů. Zvláštní pozornost je věnována stromovým rekordům a sekci thickest, tallest and oldest trees. Mapová platforma umožňuje jednoduše dohledat polohu prezentovaných stromů. Ke 24. lednu 2025 je v databázi 63 730 stromů. U nás se do ní zapojuje také mnoho aktivních „lovců stromů“, máme registrováno 615 unikátních dřevin.

Příkladem zajímavé série může být měření nejvyššího (objeveného) stromu v ČR, douglasky tisolisté (*Pseudotsuga menziesii*) nedaleko Vlastiboře u Železného Brodu. Je součástí unikátního porostu vysazeného r. 1876. Výška byla vždy měřena stromo-

lezeckou metodou se spuštěním pásma od vrcholu k patě stromu. V r. 2014 bylo naměřeno 64,05 m, v r. 2017 rovných 65 m a poslední měření proběhlo v červnu 2024 s výsledkem 66,72 m.

Nejobtížnějším parametrem je určení stáří dřevin. Záznamy o výsadbě často chybějí. Sčítání letokruhů pomocí destruktivních vývrtů bývá u významných dřevin završováno a staré stromy jsou uvnitř často vyhnílé. Určování stáří odvozením z průměrného přírůstu a průměru kmene bývá nadhodnocené. Kmen může mít různé deformace, nárosty ránového či reakčního dřeva nebo srůsty několika kmenů. Maximální dosažované hodnoty věku jsou uváděny na dendrochronologické stránce OLDLIST (Database of Old Trees). Tato databáze je vztažena vždy ke konkrétním analyzovaným jedincům a metodě, jakou byl odhad věku proveden. Buď prostým součtem letokruhů, jejich extrapolací, nebo spolehlivějším křížovým datováním, které odfiltruje některé poruchy tvorby letokruhů (např. dvojité letokruhy). Další uváděná metoda zjišťování stáří je radiokarbonové datování.

Komunita lovců stromových rekordů se tak dál zdárně rozrůstá.

Internetové odkazy jsou na webu Živý.

- 1 Nejvyšší strom České republiky. Douglaska tisolistá (*Pseudotsuga menziesii*) v porostu u Vlastiboře má 66,72 m. Měření z 13. července 2024, pásmo a stromolezecká technologie (beze škod)
- 2 Žižkův dub v Náměšti nad Oslavou, nejsilnější dub na našem území. Obvod kmene 10,31 m, výška 23 m. Měření z 17. května 2023. Snímky V. Bažanta

